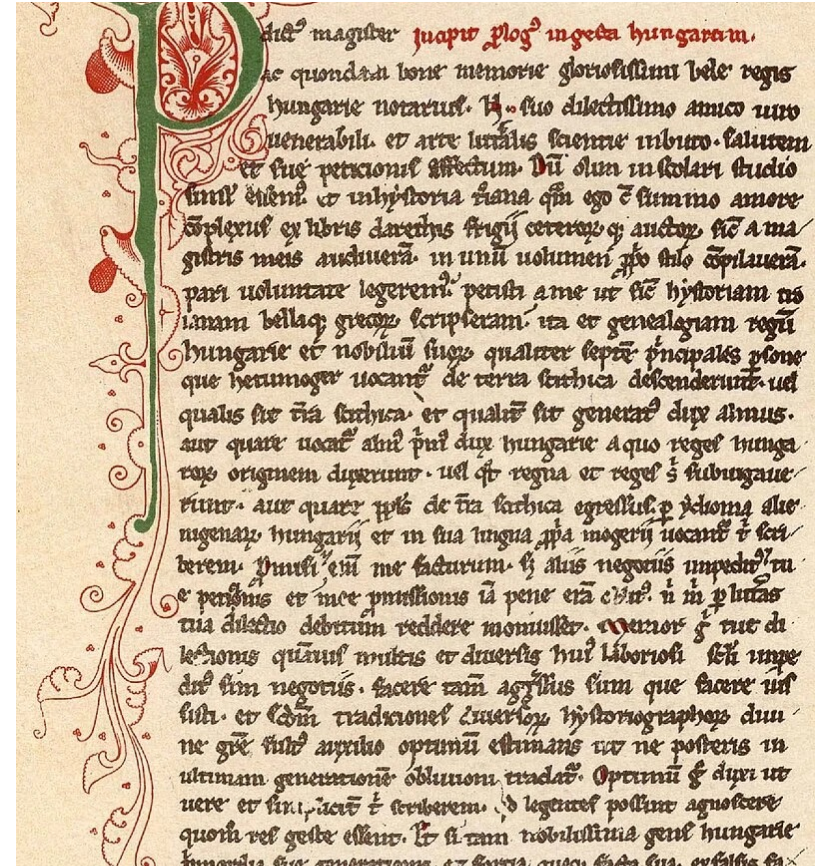

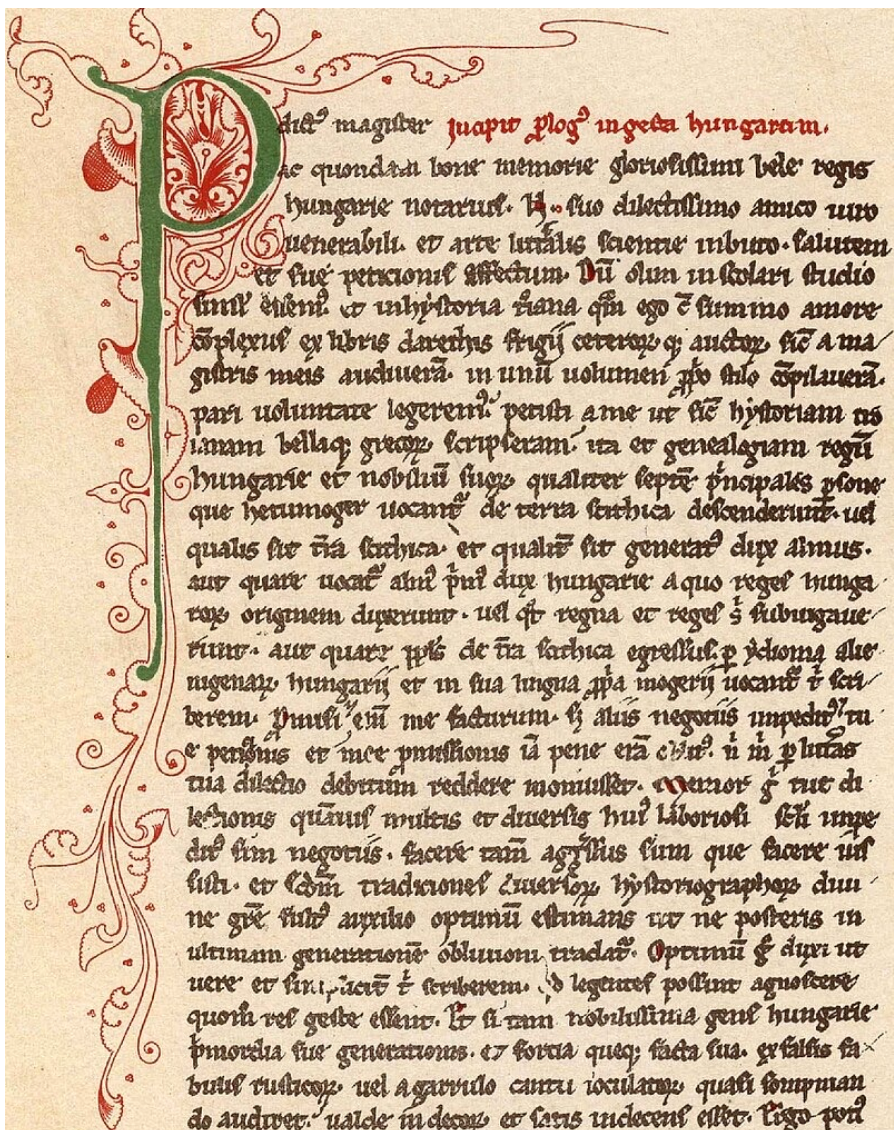

AUTONOMII LOCALE ȘI INSTITUȚII CENTRALE ÎN SPAȚIUL ROMÂNEȘC

PROF. GRĂDINARU DORU-NICOLAE

CRONICA MAGHIARĂ GESTA HUNGARORUM

- Până în secolul al XIV-lea, în spațiul românesc nu au existat formațiuni statale, ci formațiuni prestatale, cunoscute sub numele de cnezate și voievodate. Acestea erau de dimensiuni reduse, erau conduse de lideri cu atribuții militare, fiind menționate în unele cronici străine ale vremii.
- Cronica maghiară Gesta Hungarorum, scrisă de celebrul cronicar Anonymus, notar al regelui Bela al III-lea, menționa existența în secolul al IX-lea a trei voievodate:
 - voievodatul lui Gelu;
 - voievodatul lui Glad;
 - voievodatul lui Menumorut.

GELU, VOIEVOD ROMÂN

- Dintre voievozii menționați, despre Gelu se preciza explicit că era român: „Gelou quidam blachus”.
- Anonymus pomenește în Câmpia Tisei, la sfârșitul secolului al IX-lea, pe români: „pe drept cuvânt se poate spune că pământul Panoniei ar fi pășunile romanilor, fiindcă și acum romanii trăiesc pe moșiile Ungariei”.
- Cronica mai menționează despre români că locuiau în Pannonia încă de pe vremea hunilor. De asemenea, subliniază faptul că, atunci când maghiarii au venit în Pannonia, i-au găsit aici pe vlahi și pe slavi: „blasii et sclavii”.

DIPLOMA CAVALERILOR IOANIȚI

- Diploma Cavalerilor Ioaniți din 1247, acordată acestora de regele maghiar Bela al IV-lea, menționează existența unor cnezate și voievodate în spațiul dintre Carpați și Dunăre:
 - voievodatul lui Litovoi;
 - voievodatul lui Seneslau;
 - cnezatul lui Ioan;
 - cnezatul lui Farcaș.
- Despre acestea se menționa că se aflau sub suzeranitate maghiară.
- Litovoi și fratele său Bărbat au purtat lupte de emancipare cu regalitatea maghiară între 1277-1279, fără succes.

ÎNTEMEIEREA ȚĂRII ROMÂNEȘTI

- Întemeierea Țării Românești este atribuită unui personaj legendar, cunoscut sub numele de Negru Vodă.
- Acesta ar fi plecat din Țara Făgărașului la sfârșitul secolului al XIII-lea – începutul secolului al XIV-lea, după ce fusese anihilată autonomia acesteia, ar fi trecut Carpații și și-ar fi stabilit domnia la Câmpulung.
- De aici, el și-a extins autoritatea până la Dunăre și Marea Neagră.

BASARAB I ȘI BĂTĂLIA DE LA POSADA

- Primele date certe cu privire la întemeierea Țării Românești sunt legate de domnia lui Basarab I. Acesta a purtat o bătălie cu regele maghiar Carol Robert de Anjou. Bătălia a avut loc la Posada în anul 1330 și a fost câștigată de Basarab.
- Românii au atras armata maghiară într-un defileu montan, atacând-o cu bolovani, săgeți și trunchiuri de copaci.
- Bătălia este relatată în Cronica Pictată de la Viena din 1358.

ÎNTEMEIEREA MOLDOVEI

- În 1352-1353 a fost creată, de către regalitatea maghiară, în contextul luptelor cu tătarii, o marcă de apărare în nord-vestul Moldovei, cu centrul la Baia, sub conducerea voievodului maramureșean Dragoș. Această marcă de apărare era vasală regelui Ungariei.
- Bogdan din Maramureș, care stăpânea un cnezat format din mai multe de sate, aflat pe valea Izei, cu reședința la Cuhlea, se răzvrătește împotriva stăpânirii maghiare
- Răscoala a fost urmată de „descălecatul” acestuia în Moldova, în anul 1359 și s-a soldat cu alungarea urmașilor lui Dragoș, Sas și Balc. Bogdan obține independența Moldovei în anul 1364 în urma confruntărilor acestuia cu regele maghiar Ludovic de Anjou.

INSTITUȚIA DOMNIEI

- Domnia era instituția centrală a statului în Țara Românească și Moldova. Domnul, conducătorul statului avea următoarele atribuții:
 - politice (executive și legislative);
 - militare (era comandantul suprem al armatei);
 - administrative (conducea întreaga administrație);
 - fiscale (instituia sistemul de impozite);
 - externe (încheia tratate, declara război);
 - judecătorești (domnia era instituția supremă de judecată).

SFATUL DOMNESC

- Sfatul domnesc, organ consultativ, îl ajuta pe domn la conducerea țării, avea și atribuții juridice și era format inițial din mari boieri și apoi boieri cu dregătorii. Importanță dregători erau:
 - vornicul (șeful Curții domnești);
 - logofătul (șeful Cancelariei domnești);
 - vistiernicul (șeful finanțelor);
 - spătarul (purtătorul de spadă).
- Alte funcții importante în spațiul românesc erau: *banul* Olteniei, în Țara Românească și *portarul* Sucevei, în Moldova.

MITROPOLIILE

- Din punct de vedere religios, în spațiul românesc se remarcă întemeierea celor două mitropolii, de la Curtea de Argeș și Suceava.
- Întemeierea mitropoliilor în ambele țări a consolidat ortodoxia și a oferit legitimitate ecleziastică celor două state, în special în contextul în care Imperiul Bizantin se afla sub presiune otomană, fiind cucerit ulterior în 1453.
- Mitropolia de la Curtea de Argeș a fost înființată de domnul Nicolae Alexandru în 1359, iar cea de la Suceava de către domnul Petru I în 1386, fiind recunoscută de Patriarhia Ecumenică în 1401, în timpul lui Alexandru cel Bun.
- Întemeierea mitropoliilor a contribuit și la îmbunătățirea relațiilor cu statele creștine.

